

28 Kerk dichtbij

Vanaf de galerij heb je een prachtig zicht op het interieur. beeld RD, Anton Dommerholt

Grote beurt voor Koepelkerk Smilde

• Jan van Reenen

De Koepelkerk in Smilde heeft een grondige verbouwing ondergaan en is geschikt gemaakt voor multifunctioneel gebruik. „De kerk heeft voor het eerst in 200 jaar een echt grote beurt gehad.”

Smilde is een dorp in het noorden van Drenthe, langs de eindeloze Drentse Hoofdvaart. De vrij gelegen Koepelkerk kun je niet missen. Het kerkgebouw is achthoekig, met aan iedere zijde vier ramen. Het heeft een koepelvormig dak met daarop een mooie opengewerkte spits.

De kerk heeft vier ingangen. Gangen met glaswanden verbinden de kerk met verenigingsgebouw Het Kompas.

Ouderling-kerkrentmeester Gerrit van den Bosch van de protestantse gemeente Smilde: „In 2006 verenigden de gereformeerde kerk en de hervormde gemeente van Smilde zich tot de protestantse gemeente Smilde. De gemeente besloot de gereformeerde kerk te verkopen en van de opbrengst daarvan de Koepelkerk te laten opknappen. De gereformeerde kerk bracht 750.000 euro op. Dat was lang niet genoeg. De totale kosten bedragen bijna 3 miljoen euro, maar dan hebben we ook wat. De kerk is een van de mooiste kerken van Drenthe en heeft voor het eerst in 200 jaar een zeer grote beurt gehad.”

Opvallend in het interieur zijn de rode tegels van Bremer zandsteen en de nieuwe stoelen met rode bekleding. „Een aantal banken is cruiet gehaald”, zegt Van den Bosch. „Vooraan staan stoelen, de banken achteraan zijn blijven staan. Met stoelen kun je gemakkelijker schuiven en daardoor is het mogelijk om de kerk ook te gebruiken voor andere doeleinden, zoals concerten of lezingen.”

Om die reden is ook de dooptuin voor de kansel weggehaald. Van het hekwerk zijn alleen de banken voor de ouderlingen en diakenen blijven staan. „Het had wel wat voeten in de aarde voordat we toestemming kregen van de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed om het hek weg te halen”, zegt Van den

Bosch. „De Koepelkerk heeft een monumentale status. Nu is de planken vloer op die plek opnieuw geverfd in ossenbloedrood en is het liturgisch centrum meer eigentijds.”

De kansel is een van de hoogste in Nederland. Die hoogte had te maken met het zicht vanaf de galerij. „De kerk had vroeger 1000 zitplaatsen, waarvan 500 beneden en 500 op de galerij”, zegt Van den Bosch. „Ook boven moest men de dominee goed kunnen zien.”

Twee brede trappen leiden naar de galerij, die rondom doorloopt. Daarvandaan heb je een prachtig gezicht op het interieur, ook op de herenbanken met het wapen van Drenthe en het Van Oeckelen-orgel, dat dateert uit 1840 en in 2017 gerestaureerd is.

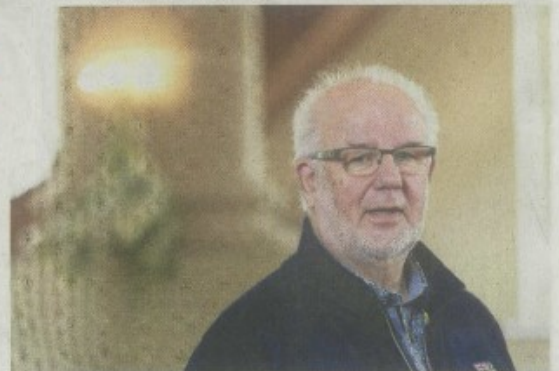
De kerk zelf is in 1788 gebouwd als een protestantse kerk. Tussen 1612 en 1780 werd de Drentse Hoofdvaart gegraven tussen Assen en Meppel, waardoor de veenkolonisatie kon uitbreiden. Zo is Smilde ontstaan. In het begin woonden er hoofdzakelijk veenarbeiders. De eerste predikant was ds. Jan Erkenswijk, die hier in 1788 kwam, vermeldt het predikantenbord. Daarop staat ook de naam van de eerste gereformeerde predikant, ds. L. J. Dijkstra. De gereformeerde kerk van Smilde was na Ulrum de tweede afgescheiden gemeente die door ds. H. de Cock gesticht werd.

De kansel staat niet tegen een wand. „Dat betekent dat je niet vanaf elke plaats de predikant goed in het gezicht kon zien”, zegt Van den Bosch. Vroeger speelde dat meer dan nu. „Er komen al lang geen 1000 mensen meer in de kerk. Het aantal kerkgangers tijdens zondagse erediensten ligt tussen de 150 en 200.”

Van den Bosch noemt zijn gemeente pluriform. „Een deel is vrijzinnig, een deel orthodox en een deel evangelisch. We zijn een dorpskerk en we hebben elkaar nodig.”

Het Van Oeckelen-orgel dateert uit 1840 en is in 2017 gerestaureerd. beeld RD, Anton Dommerholt

Ouderling-kerkrentmeester Van den Bosch. beeld RD, Anton Dommerholt

De preekstoel is een van de hoogste van Nederland. beeld RD, Anton Dommerholt

”

We zijn een dorpskerk en we hebben elkaar nodig

Ouderling-kerkrentmeester Van den Bosch

Graftombe

Vlak bij de Koepelkerk ligt een grafmonument. Het is van de familie Rebenscheid, vertelt Wietse de Jonge. Hij woonde meer dan 40 jaar op de boerderij tegenover de kerk, waarachter het monument zich bevindt. De Jonge: „De familie Rebenscheid kwam in 1790 naar Smilde. Mevrouw Rebenscheid dichtte psalmen, gaf giften aan

de kerk en liet een legaat na voor de aanschaf van het orgel. Achter het huis had de familie een grafmonument van natuursteen. In een schenking aan de burgerlijke gemeente had men bedongen dat die in ruil daarvoor het monument altijd zou blijven onderhouden. Dat is gebeurd. Er is vrij recent nog 30.000 euro voor uitgegeven.”